

IZKUŠNJI BILATERALNIH SEMINARJEV UČITELJEV ZGODOVINE NA KOROŠKEM 1991 - 1992

BRANKO ŠUŠTAR

Srečanje avstrijskih in slovenskih učiteljev zgodovine kot seminarska oblika permanentnega izobraževanja je doslej dvakrat pripravil avstrijski Zvezni pedagoški inštitut na Koroškem (dr. Theodor Domej) ob sodelovanju našega Zavoda za šolstvo (prof. Prvenka Turk) in z vsebinskim vodstvom dr. Karla Stuhlpfarerja z dunajske univerze. Vsakič se je kakih petdeset zgodovinarjev s srednjih in osnovnih šol, po polovico z vsake strani meje, po pet dni v malce oddaljenih krajih na Koroškem srečevalo s historičnimi temami iz perspektive našega časa. Seminar, ki je potekal v obliki predavanj v slovenščini ali nemščini (največkrat z odličnim simultanim prevodom dr. Karničarja z graške univerze), sproščene in včasih za predavatelje tudi zahtevne diskusije ter s pogovori v manjših skupinah, je smiselno dopolnjevala ekskurzija.

Predavatelji, povečini univerzitetni profesorji z obeh strani meje, so se tako na seminarju 21. do 25. oktobra 1991 v Tinjah/Tainach, v gostoljubnem domu katoliške prosvete Sodalitas, posvetili predvsem vprašanju nacionalne identitete. Uvodni predstavitvi avstrijske identitete z literarnimi, statističnimi pregledi priseljavanja ter spremembami v luči zgodovinskega razvoja (dr. K. Stuhlpfarer) je sledil prikaz narodne identitete Slovencev z razvojem slovenskega narodnega gibanja (dr. Vasilij Melik). Za aktualizacijo zgodovinskih tem sta poskrbela referata o zgodovinskih dimenzijah nadnacionalne identitete v prostoru Alpe-Jadran (dr. Rumpler s celovške univerze), ki je sprožil živahno diskusijo s slovenske strani, posebej na temo nacionalno - nacionalistično, in o Sloveniji med Jugoslavijo in Evropo (dr. Dušan Nečak). Če so bili referati prvega bilateralnega seminarja jeseni 1991 v procesu priznavanja samostojnosti Slovenije sicer uglašeni na temo (nad)nacionalne identitete in le časovno neskladje ni soočilo slovenskega in avstrijskega referenta ob skupni temi, pa je seminar ob koncu leta 1992 prinesel nekaj novih poučkov.

Tokratni kraj dogajanja (od 30.11. do 4.12.1992) - turistično naselje ob Habnerjevem jezeru pri Hodišah (Hafnersee/ Keutschach) južno od Vrbskega jezera - je bil manj dvojezičen, kot sicer sredi nemško govorečega okolja dom v Tinjah, kjer smo seminaristi živeli pod isto streho, tu pa v prostorskem udobju kar preveč razpršeno z manj spodbudami za medsebojne stike. Tematsko pa je bil seminar sestavljen manj primerjalno kot v

letu 1991; še več - zanimivi in aktualni, a sicer za historike manj problematični temi o gospodarstvu v 20. stoletju, ki so jo pripravili referenti z avstrijske strani, je na slovenski strani odgovarjala politično in zgodovinsko bistveno bolj občutljiva problematika. Tako je uvodni referat dr. K. Stuhlpfarerja ob zanj že običajni domiselni uporabi ustreznih likovnih, tekstualnih, zvočnih in video sredstev predstavil avtomobilizem kot socialno gibanje. Energetsko in prometno politiko so z avstrijske strani razlagali strokovnjaki "in situ" - v hidroelektrarni in ob karavanškem tunelu, gospodarsko pa predavatelj Zveze avstrijskih industrialcev iz Gradca (mag. Thomas Krautzer). S slovenske strani pa smo poslušali referat dr. Janka Prunka o emancipaciji slovenskega naroda do državne samostojnosti, v katerem je "razbremenjen vsake ideologije" predstavil zadnjih 200 let slovenske zgodovine z zanimivimi ocenami sicer znanih dejstev. K podrobnejši predstavitvi referata pa vabi njegova v začetku leta 1993 izšla knjiga o tej temi (Slovenski narodni vzpon). Jasno in analitično predavanje o (dez)integracijskih procesih v srednji Evropi v 20. stoletju je predstavil dr. Jože Pirjevec, profesor na tržaški in padovanski univerzi. S temo Teoretični in praktični problemi raziskovanja sodobne zgodovine je nastopil dr. Dušan Nečak, ki se s temi vprašanji posebej ukvarja. V predavanju je naglasil, da se pri raziskovanju tega časa znanost srečuje s politiko in da je virov preveč, a bistvenih premalo, sicer pa je njegovo aktualno razmišljanje (in vrste drugih raziskovalcev) na temo sodobne zgodovine dostopno v zborniku srečanja v Slovenj Gradcu (Novejša zgodovina na Slovenskem, 1992). Vrsto referatov je zaključil dr. Niko Toš s predstavitvijo rezultatov raziskav slovenskega javnega mnenja o temi Procesi demokratizacije in nova politična kultura na Slovenskem, kar je v dneh tik pred Miklavževskimi volitvami 1992 še posebej pritegnilo zanimanje. Slovenski delež referatov, ki so občasno spodbudili kar vročo diskusijo, je bil v predstavitvi bistvenih ali pa vsaj najbolj problematičnih vprašanj slovenske zgodovine sicer uspešen, a zaradi nekomplementarne obdelave podobnih vročih avstrijskih tem, premalo komparativen. Konec koncev moramo svoje probleme (zgodovine) rešiti kar sami in če se le da - doma.

Seveda zbrani šolniki niso mogli mimo pedagoške problematike. V jeseni 1991 je bila to predvsem primerjava pouka zgodovine v Avstriji in Sloveniji s prispevki pedagoških

svetovalcev in raziskovalcev (prof. A. Kastelic, dr. H. Maschat, dr. D. Mihelič, mag. E. Polte in prof. P. Turk), ki ji je sledil projekt bilateralne ure zgodovine, leta 1992 pa je pedagoški dan potekal v dveh skupinah. Predavali so dr. Štefan Trojar o sodobnih didaktičnih pogledih na pouk zgodovine in mag. M. Krainz-Dürr s celovške univerze o inovativnih učnih metodah pri pouku zgodovine, dr. Alfred Schrebatin je predstavil novi zrelostni izpit v Avstriji, predstavnika zavoda za šolstvo pa stanje in perspektive razvoja šolstva v Sloveniji (mag. F. Rečnik, prof. I. Perenič). Precej zanimanja so zbudile tudi predstavitve raziskovalnih dejavnosti slovenskih srednjih šol (v okviru gibanja Znanost mladini) in zgodovinskih krožkov osnovnih šol (ki jih povezuje komisija pri Zvezi prijateljev mladine): tako zaradi presenetljivih rezultatov kot zaradi občudovanja vredne vneme prostovoljnega (in žal premalo stimuliranega) dela učiteljev zgodovine na sončni strani Karavank. Posebno zanimivo pa je bilo pokukati v vrsto privlačnih avstrijskih učbenikov, saj lahko učitelj izbira med nekaj možnostmi, a enostransko navdušenje nad barvnimi ilustracijami in res lepimi zemljevidi se ti nekoliko ohladi, ko pri bežnem prelistavanju opaziš, da jim lega Slovenije in Slavonije ni prav jasna, da nacionalna slika na Štajerskem pred 1914 rezultate štetja 1910 kar malo prebarva, pa tudi ime države nastale 1.12.1918 ni posebno precizno. Spodbuda za diskusijo in primerjavo

(Moja podoba v tvojih očeh) avstrijskih in slovenskih učbenikov je takoj pri roki.

V jeseni 1991 je bil cilj ekskurzije povezan z ogledom prve koroške deželne razstave v Šentpavlu v Labotski dolini ter v znamenju muzejske pedagogike, saj sta bila poleg razstave ob 900-letnici tamkajšnjega benediktinskega samostana predstavljena še Slovenski šolski muzej v Ljubljani v povezavi z raziskovalno dejavnostjo osnovnošolcev, vključenih v zgodovinske krožke in Kobariški muzej z uspešo predstavitvijo soške fronte na Sveti gori pri Gorici v Kobaridu. Ekskurzija seminarja v jeseni 1992 pa je bila v znaku energetske in prometne problematike 20. stoletja z ogledom in predstavitvijo vrste dravskih hidroelektrarn (v Bistrici v Rožu) in karavanškega tunela.

Prizadevnemu vodstvu obeh seminarjev (dr. Thodor Domej, dr. Karl Stuhlpfarrer, prof. Prvenka Turk) gre za organizacijo in strokovno vodstvo vsa zahvala, slovenski udeleženci kot gostje avstrijskega zveznega pedagoškega inštituta na Koroškem (Pädagogisches Institut des Bundes in Kärnten), pa smo možnosti udeležbe na bilateralnem seminarju še posebej veseli, saj strokovnim spodbudam in primerjavam vštric tečejo tudi jezikovne. Ob sicer uresničeni dvojezičnosti seminarja pa bi si lahko želeli intenzivnejšega skupnega doživljanja dvojezične Koroške, posebej pa uresničenja možnosti, da povrnemo gostoljublje avstrijskim kolegom kdaj tudi pri nas.

